

ACC. N:R M. 15184: 1-9.

Landskap: Skåne Upptecknare: Sigfrid Svensson, Hööv
Härad: Fosta Berättare: " " "
Socken: Hööv Berättarens yrke: f. d. vagnmakare
Uppteckningsår: 1960 Född år 1880 i Hööv

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bard. s. 1-9.

N. No. 159

Angående bruket av bad i min barn å ungdom så var Höör kanske lite före sin tid. Vi hade här i Höör ett spinneri å väveri som drevs med vattenkraft. Fabriken var en praktisk man å bland annat praktiserat mycket i Tyskland, ett stort vattenhjul drev fabriken, så han räknade ut att de vatten som användes till bad var inte spillt, så han satte upp ett litet badhus med två hytter varmvatten levererades från fabriken, så två dagar i veckan kunde man få varmbad för 50 öre med upppassning så bad hade vi här mycket bekvämt med redan för 70 år sedan, men 50 öre var ju pengar på den tiden, å vi var 6 syskon, så under vintern badade mor oss i köket varje lördagskväll i ^{en} stor balja den minste först, å sen allt efter ålder, vatten värmdes i ^{en} stor kopparkittel på spisen, så på samma gång blev det ju varmt å gott i hela köket, så efter hand som var parvel var ren å torr bak öronen fick han krypa till kojs där man blev omstoppad av Far, å sedan såv man gott till sönda morgon.

På somrarna fick man bada ute i ån, dom minste under Moss tillsyn, å sedan i regel insvepta i en fillt om de var lite kyligt i lufften, annars fick vi springa om varma. Dom vukema badade i vårt förnåma badhus vid spinneriet. ån som flöt igenom en långsträkt ång var var delad i två badställe, fint uppmuddrade med härlig sandbotten, och ett par hundra meter emällan, det ena stället kallades för pågahålan å det andra för tösahålan, å där var sällan ledigt under sommaren så fort det var vackert väder, å varje kön badade i sin håla å badkläder hade man inte på den tiden. Ute på landet badades för det mästa i tvättstugan, där man ju också kunde varma vatten å badkaret var i regel den största tvättbaljan, någon storbonde hade ett badkar av plåt som lätt kunde flyttas ikring då det var tomt, vattnet för badet skulle helst vara 38 grader, handdukarna var i regel prottehanddukar eller ett lakan, det var viktigt att bli riktigt torr efter badet. Helst skulle man sedan ligga å vila sig en

stund efter badet, å sen smakade en måltid utmärkt.
Här i Flöör hade vi en fru som var en riktig afärshvinna
hon stod på torget här om torgdagarna å köpte upp smör
å ägg utav lantbrukarna (det var innan vi hade mejeri)
alltså för över 50 år sedan. Så for hon till städerna å sålde
sina producter där hon hade alla möjliga afärsförbindelser
bland annat directt med twälfarikerna, därifrån fick
hon stora låder tvål utav alla sorter, å däribland var en
utomordentlig tvål, avfall utav alla sorter från dom dyr-
aste till de billigare, dom var liksom i stänger om fem st.
tvälar i varje stäng, stora å fulliga, en sådan stäng
kostade 25 öre, alltså 5 öre st. dom var både dryga å bra,
så hennas vänner hade god råd att använda tvål vid
baden, annars brukades näst såpa, så hjälps man varan-
dra med badandet isynnerhet att borsta varandra på
ryggen, ju striare borsten var ju bättre kändes det, och
när all borstning å tvättning var över var det skönt
med en skvätt kallt vatten över hela kroppen.

I regel var det om kvällarna man badade, fans det
tjenare fick dom bada efter husbondefolket. Bastu
har jag ingen erfarenhet av, men jag mins att
min gamla Farmor talade om hur dom brukade
bada bastu i hennes hemort, och hon var Finska.
Så det är nog ett gammalt badsätt på sina plattser.
Här i dessa trakter är det Ringsjön som mäst drar bad-
gäster, med sin fina sandbotten å lång grunda vatt-
en, det blir ju fort uppvärmt utav solen å man kan
få vilket djup man vill, ute i skön på mansdjup är
det ju alltid svalare, så varje badgäst kan få om han
vill ha varmbad eller kallbad allt efter önskan, så nere
vid Ringsjöns stränder finns alltid badande sommaren
lång, emällan vattenbaden tar dom solbad på sand-
stränderna så en härlig solbränna kan dom få gratis
å slippa att köpa sådan på apoteket. Här vid Ringsjön
badar i regel alla både män å kvinnor på samma
plattser, barn å vuxna, numera har ju alla baddräkt.

Dom älsta av släktet badar ju inte gärna ute, skulle dom vara med i bilen hos sina ättelägg kan dom ta sej ett fotbad å sedan sitta å sola sej å se på medan ungdommen plaskar å dyker. Semäster skall ju alla numera hava, och här i trakten användes denna tid med att ligga nere vid ringsjön att bada, så har dom matkorg med termos å läsk, så när vädret det tillåter så kan hela dagen fördrivas vid ringsjöns vackra stränder, men så var det ju inte i våra faders tid, det ansågs opassande att mitt på en arbetsdag ligga nere vid en badstrand å sola sej, utan ville man bada en arbetsdag fick det vara kvickt å lätt en morgon eller kväll sedan arbetet var slut, å då alltid flickor för sej å karfolk för sej, inga baddräkter i våra faders tid det var okänd lyx, å i regel var ju folk lite blygare förr än nu, så alla höll sej på sin kant. Numera är nästan alla gämnställda om det är hantverkare bönder eller fabriksfolk tjenare eller tjenstefolk

Så man kan inte tala om olika sorters människor, å till vardags är i stort sett alla lika, så det är värt att se skillnad nu, mot som förr. Bad dräkt började dom med här ungefär för 50 år sedan, då var det ju i all enkelhet men nu är det ju rena modesaker, tvål å rengöringsmedel är i högsta grad individuellt, somliga bara doppar sej i all hast det kallar dom för bad, å dom har ju alldrig några rengöringsmedel, andra skall ligga å löga sej, å tvåla å borsta på alla kolörer å vis, det kallar jag för bad, det andra kallar jag för dopp, så i bad som annat upför sej människor olika, bad är ju otvetydigt hälsosamt om dom badar rätt, men dom kan också misbruka badandet, till exempel åfter badet sitta nakna i en eka å ro å ha sej på alla vis å så hoppa i på nytt gång på gång, då är det ju inte alls konstigt att dom kan få en ordentlig förkylning så allting kan ju missbrukas, här i dessa trakter kan vi inte tänka oss härligare badstränder än ringsjöns, hela felet att det är sött vatten i stället för salt,

Ja i min barndom var det nog fåtalet som kunde simma, men båda mina föräldrar kunde simma, Far min var barnfödd vid Böhersbärgs gård å där är ju en rätt stor sjö, så Farfar var angelägen om att hans söner fick lära simma så dom kunde klara sej ifall dom plumsade i, å Mor var hos en ringsjöfiskare i sina uppväxtår så där fick hon lära simma så det var ju helt naturligt att deras barn fick lära simma. Klade Far levat hade han varit 115 år i år, å Mor 110, så simma har folk kunnat förr också fast inte i almänhet, i min skoltid var det ju inte tal om något simmande, män Far lärde oss bröder simma, att börja med hade vi en simmdyna under armarna så var man ju lite dristigare, det är ju huvudsaken att man inte är rädd, å det behövde man inte vara när Far var med, så det gick ganska fort utan simmdyna ja vi fick lära att simma på rygg också å flyta på rygg medan man vilade sej, ja det är en härlig sak att kunna

Jag själv har lärt många gämnåriga att simma, det finns inte något roligare när man kom till ett badvatten än att ta sej en ordentlig simmtur, var det då många åskådare var det ju ännu roligare att titta på dem som inte själv kunde simma. Numera är här simmskola vid ringsjön sommaren lång, så när en grupp är färdig börjar strax en annan, så när det lides mot hösten blir det tävlan för alla elever för sommaren med många fina priser skänkta utav simmintreserade. Här i Höör har vi ett rätt stort badhus som blev uppfört för gämnt 25 år sedan, där man kan bli serverad all sorts bad. fast anställd badmästare som har bostadslägenhet i samma hus, honom kan man bara ringa å beställa tid å varför sorts bad man önskar så står han till känt med alla sorters skumbad tallbarrsolja tallbarrstrål salt m.m. så numera har man mycke bekvämt med bad året runt, å numera i alla nybygda hus fins ju badrum till varje lägenhet, samt varmvatten alla dagar

För 25 år sedan fick vi ju ett riktigt badhus, innan hade vi ju inte vattenledning i samhället men nu är det ju vattenledning till varje hus utav köpingens vattendom som inte skälv har vatten, män här i detta huset där jag bor är 7 lägenheter å 7 badrum å alla har rikligt med vatten från egen brunn, varmvattenberedare i pannrummet så vi har varmvatten alla dagar året runt, så man blir ju nog lite bortskämd, med badvatten färdigt alltid så vi spar inte på bad, motsom man skulle gå bort å bada det är ju skönt att slippa att gå ut åfter ett bad isynnerhet om vintren. Angående vilken ålder barnen i regel får lära simma, är numera det året dom har börjat skolan, män inte yngre tar simläraren mot, män då kan dom få börja så nått å i regel lär dom det ganska fort, det är ju ganska individuellt, Här fins det både mannlige å kvinnlige simmlärare vid ringsjön sommaren lång å alla åldrar är välkomna.